

Tekstiilitootmise ja -jäätmete mõju keskkonnale (infograafika)

EL võtab täiendavaid meetmeid, et leevendada kiirmoe keskkonnamõju.

Kiirmood tähendab seda, et rõivastiilid muutuvad kiiresti ja pidevalt toodetakse tohutul hulgal uusi odavaid riideid, mille tarbijad kergekäeliselt minema viskavad.

Et kaitsta keskkonda ja [saavutada 2050. aastaks ringmajandus](#), tahab EL vähendada tekstiilijäätmeid, pikendada tekstiilide eluiga ja võtta rohkem riideid ringlusse.

Lisateave

[Uuri lähemalt, mis on ringmajandus ning mis on selle tähtsus](#)

TEKSTIILIDE KESKKONNAMÕJU

Keskmise ELi elaniku
2020. aasta tekstiilitarbimine nõudis

Süsinikujalajälg
inimese kohta: umbes **270 kg**

Allikas: Euroopa Keskkonnaamet (EEA), 2023

Looduslike ressursside ületarbimine

Tekstiiltootmises kasutatakse väga palju vett. Puuvilla ja muude looduslikku tekstiilkiudu andvate taimede kasvatamiseks on vaja ka palju maad.

Ühe puuvillase t-särgi valmistamiseks kulub hinnanguliselt 2700 liitrit magevett – kogus, mis kataks ühe inimese kahe ja poole aasta joogiveevajaduse.

Võrreldes muude sektoritega oli tekstiilitarbimise mõju vee- ja maakasutusele 2020. aastal suuruselt kolmas. Samal aastal kasutati riiete ja jalatsite valmistamiseks ühe ELi elaniku kohta keskmiselt 9 kuupmeetrit vett, 400 ruutmeetrit maad ja 391 kilogrammi toormaterjale.

Veereostus

Tekstiiltoodete värvimine ja viimistlemine põhjustab hinnanguliselt umbes 20% maailma veereostusest.

Ühe pesumasinatäie polüesterkangast rõivaste pesemise tagajärjel võib eralduda ja toiduahelasse jõuda kuni 700 000 mikroplastikiudu.

Suurem osa mikroplasti eraldub paari esimese pesemiskorra jooksul. Kuna kiirmood tähendab odavate riiete tootmist ja müümist suurtes kogustes, suurendab see esimeste pesemiskordade arvu.

Süntheetiliste kangaste pesemise tõttu ladestub ookeanipõhja enam kui pool miljonit tonni mikrokiude aastas. Samuti saastub keskkond vabrikute läheduses, mõjudes rängalt inimeste, loomade ja ökosüsteemi tervisele.

Kasvuhoonegaaside heide

Euroopa Keskkonnaameti andmetel ostsid inimesed ELis 2020. aastal nii palju riideid, et see tekitas 270 kg CO₂-heidet inimese kohta. Kokku tekitasid ELis tarbitud tekstiiltooted 121 miljonit tonni kasvuhoonegaaside heidet.

Tekstiilijäätmed prügilates

Tänapäeval visatakse tarbetuks muutunud riidesemed edasiandmise asemel pigem ära. Vähem kui pool kasutatud riietest korjatakse kokku taaskasutuse või ringlusse võtmise eesmärgil. Ainult 1% töödeldakse ümber uuteks riieteks, sest vanadest riietest uute kiudude tootmise tehnoloogia on alles algusjärgus.

Vaid 1%

kasutatud riietest võetakse uuesti ringlusesse.

Iga eurooplane ostab aastas keskmiselt peaaegu 26 kilo ja viskab ära umbes 11 kilo tekstiilitooteid. Kasutatud rõivaid võib EList välja vedada, kuid 87% põletatakse või ladestatakse prügilasse.

Tarbimise tõusu on eelkõige põhjustanud kiirmood, mida on omakorda mõjutanud sotsiaalmeedia ning kasvav tempo, millega riidetööstus uusi trende turule toob.

Võimalike lahenduste hulgas on uued riiderendi ärimudelid, riiete tootmine viisil, mis lihtsustab taaskasutust ja ringlussevõttu (ringmood) ning tarbijate veenmine, et nad ostaksid vähem ja kvaliteetsemaid riideid (kestlik mood) ja tarbiksid säästlikumalt.

TEKSTIILIDE TOOTMINE

Tekstiilkiu tootmine maailmas on peaaegu kahekordistunud.

2000. aastal toodeti **58 miljonit tonni** tekstiilkiudu.

2020. aastal toodeti **109 miljonit tonni**.

2030. aasta tekstiilkiu tootmise prognoos on **145 miljonit tonni**.

Allikas: Euroopa Keskkonnaamet (EEA) - ETC-CE aruanne 2023/5, 2023

ELi kestlik tekstiilitoodete strateegia

2022. aasta märtsis esitas komisjon ringmajanduse tegevuskava raames [ELi tekstiilitoodete strateegia ettepaneku](#), et ergutada selles sektoris **taaskasutust ja ringlussevõttu** ning toetada innovatsiooni.

Uus strateegia sisaldab **uusi ökodisaini nõudeid tekstiilidele, selgemat teavet, digitaalset tootepassi ning kutsub ettevõtteid võtma vastutust** ja tegutsema oma süsiniku- ja keskkonnajalajälgede minimeerimiseks.

2023. aasta juunis esitas parlament ettepanekud ELi reeglite karmistamiseks, et pidurdada riiete

ületootmist ja -tarbimist. Parlamendi raportis rõhutatakse, et tekstiilide tootmisel tuleks austada inimõigusi, sealhulgas töötajate õigusi, keskkonda ja loomade heaolu.

ELi meetmed tekstiilijäätmete haldamiseks

EL on kasutusele võtnud [ELi ökomärgise](#), millega keskkonnakriteeriume täitvad tootjad võivad oma toodangut tähistada. Nii piiratakse ohtlike ainete kasutamist ning vähendatakse vee- ja õhusaastet.

2018. aastal kiitis parlament heaks [jäätmekrektiivi](#). Komisjoni uues strateegias on esitatud ka meetmed ohtlike kemikaalide kasutamise piiramiseks. Strateegia kutsub tootjaid üles võtma vastutust oma toodete eest väärtusahela algusest lõpuni, sealhulgas peale äraviskamist, ning aitama tarbijatel kestlikke tekstiile valida.

2024. aasta märtsis [kinnitas parlament oma ettepanekud tekstiilijäätmete eeskirjade muutmise kohta](#). Jäätmekrektiivi läbivaatamisega võetakse kasutusele laiendatud tootjavastutuse süsteemid. Tekstiilitootjad, aga ka teised ettevõtted, kes viivad sarnaseid tooteid Euroopa turule, peavad katma kulud, mis on seotud jäätmete eraldi kogumise, sorteerimise ja ringlussevõetuga.

Järgmised sammud

Läbirääkimised nõukoguga algavad kohe, kui kinnitatakse parlamendi järgmise koosseis.

ELi jäätmekäitlusest lähemalt:

- [Jäätmekäitus Euroopa Liidus](#)
- [ELi reeglid säästlikumate ja eetilisemate patareide kasutamiseks](#)
- [Elektroonikaromud ELis: faktid ja arvud \(infograafik\)](#)
- [ELi plastistrateegia: rohkem ringlussevõttu, vähem mikroplasti](#)
- [Pakendijäätmete vähendamine: EL uuendab reegleid](#)
- [Toidujäätmete vähendamine: ELi meetmed](#)

Lisateave

Uuring: tekstiili- ja rõivatööstuse keskkonnamõju
Euroopa Komisjon: [muudame tootmist ja tarbimist](#)
Teabeleht: [ringmajanduse tegevuskava](#)
CIRCABC: [ringmajanduse tegevuskava](#)
[Õigusloome](#)